

(Revised Course)

1. Answer the following: (not more than two sentences):- 20
  - (a) What is the basic composition of the National Environment Tribunal?
  - (b) Define 'Uncured trophy' as defined under the Wildlife Protection Act.
  - (c) Define 'Educational Institutions' as defined under the Noise Pollution Rules.
  - (d) What does 'ACT' under the Hazardous Waste Rules mean?
  - (e) Which is the 'Two -Fold' provision under the Constitution of India dealing with environment pollution?
  - (f) Under the Air Act, what does 'Protection of action taken in good faith' mean?
  - (g) Who is an 'Occupier' under the Water Act?
  - (h) What is CRZ-III?
  - (i) Define 'Trade Effluent' under the Water Act?
  - (j) What does 'Air Pollutant' under the Air Act mean?

2. Write short notes on the following: (any four):- 20
  - (a) Stockholm Conference
  - (b) Noise Pollution Rules
  - (c) Environment Impact Assessment
  - (d) Ganga Pollution case
  - (e) Power of Entry and Inspection under the Environment Protection Act
  - (f) Eco-labelling

3. Solve the following: (any two) 12
  - (a) With the rapid increase in industrialization, there has been a rapid increase in the generation hazardous waste being generated by hazardous industries.
    - (i) Name the legislation which governs such industries generating hazardous waste.
    - (ii) Is import of such waste permitted under the law? Explain.
  - (b) In a populated area of Mumbai, there was immense pollution of air due to burning of garbage and the smoke which was given out was affecting the lives of the people.
    - (i) What is the remedy available to the residents of this locality under the Cr.P.C.?
    - (ii) Explain 'Offences by Company' as given under the Air Act.
  - (c) Over the growing concerns over the extinction of wild animals like the tiger, the Wildlife Protection Act has certain provisions to decrease the same.
    - (i) u/s 27 of the Wildlife Protection Act, who can enter a sanctuary?
    - (ii) u/s 28 of the Wildlife Protection Act, who is authorized to grant permit and for what purpose?

4. Answer the following (any four):- 48
  - (a) Critically analyze the provisions of the Bio-Medical Rules
  - (b) Are the Noise Pollution rules effective in our country? Explain with reference to the provisions under the said rules.
  - (c) What is 'Judicial Activism'? Is it at its best in environment pollution cases? Discuss.
  - (d) Summarize the powers vested in the Central Government in relation to protection of environment as contemplated under the Environment Protection Act?
  - (e) What are the aims of the Wildlife Protection Act? Give the salient features of the Act?
  - (f) What are the different types of remedies available under the general laws and civil laws for the protection of the environment?

[TURN OVER

मराठी रुपांतर

(सुधारीत अभ्यासक्रम)

- प्रश्न १. खालील प्रश्नांची उत्तरे फक्त दोन वाक्यात द्या.
- राष्ट्रीय पर्यावरण प्राधिकरणाची सामान्य रचना काय आहे?
  - वन्यजीव संरक्षण कायद्याप्रमाणे अँनक्युअरड ट्रॉफीची व्याख्या द्या.
  - ध्वनी प्रदूषण अधिनियमाप्रमाणे स्पष्ट केलेली शैक्षणिक संस्थेची व्याख्या द्या.
  - धोकादायक कचरा अधिनियमाप्रमाणे स्पष्ट केलेली शैक्षणिक संस्थेची व्याख्या सांगा.
  - राज्य घटनेत पर्यावरण संरक्षणाशी निगडीत अशी कोणती तरतूद आहे की, जी दुहेरी तरतूद म्हणून ओळखली जाते?
  - वायू प्रदूषण कायद्याखाली सद्भावाने बजावलेल्या कर्तव्य म्हणजे काय?
  - जलकायद्याप्रमाणे भोगवटादार (Occupier) म्हणजे काय?
  - किनारा नियंत्रण क्षेत्र III म्हणजे काय?
  - जल कायद्यांतर्गत ट्रेड इंप्युएंट यांची व्याख्या द्या.
  - वायू प्रदूषण कायद्यांतर्गत वायू प्रदूषके म्हणजे काय?

- प्रश्न २. संक्षिप्त टिपा द्या. (खालीलपैकी कोणत्याही चार)
- स्टॉकहोम परिषद (EIA)
  - ध्वनी प्रदूषण अधिनियम
  - पर्यावरण परिणाम निर्धारण (EIA)
  - गंगा जलप्रदूषण विवाद (Case)
  - पर्यावरण संरक्षण कायद्यानुसार प्रवेश आणि तपासणीचा अधिकार
  - इको लेबलिंग योजना

- प्रश्न ३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- शिघ्र औद्योगिकरणामुळे धोकादायक उद्योगामुळे मोठ्या प्रमाणात कच-याची निर्मिती झाली. त्यानुसार खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.
    - कोणत्या विधेयकामुळे (Act) धोकादायक कच-याची निर्मिती नियंत्रित केली जाते? त्या विधेयकाचे नाव लिहा.
    - धोकादायक कचरा आयात करण्याची परवानगी कायदेशीर आहे, हे स्पष्ट करा.

munotes.in

ब मुंबई सारख्या गदींच्या शहरात प्रचंड प्रमाणात वायू प्रदूषण टाकावू पदार्थ जाळल्यामुळे आणि धुरामुळे लोकांच्या जिवित आणि आरोग्यावर परिणाम होत आहेत.

१. भारतीय दंड प्रक्रिया संहितेनुसार शहरातील नागरिकांना कुठल्या प्रकारची सुविधा उपलब्ध आहे.

२. वायू प्रदूषण कायद्यांतर्गत कंपनीद्वारे केल्या जाणा-या गुन्हांची चर्चा करा.

क. देशातील वन्यजीवांचे प्रमाण अतिशय कमी होत आहे किंवा ते लोप पावत आहेत. हे थांबविण्यासाठी किंवा कमी करण्यासाठी वन्यजीव संरक्षण कायद्यांतर्गत काही निश्चित तरतुदी आहेत. उदा. वाघ इत्यादी.

१. कलम २७ खाली अभयारण्यात कोण प्रवेश करू शकतो?

२. परवाना मंजूर करण्यासाठी कलम २५ प्रमाणे कोणाला अधिकार दिलेले आहेत का व कशाकरिता?

प्रश्न ४. खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे द्या. (कोणतेही चार)

अ. जैववैद्यक कचरा अधिनियम परखडपणे सविस्तर वर्णन करा.

ब. आपल्या देशात ध्वनी प्रदूषण नियम परिणामकारक आहेत का? त्या नियमांच्या तरतुदीनुसार सविस्तर वर्णन करा.

क. न्यायिक कार्य तत्परता म्हणजे काय? पर्यावरण प्रदूषण प्रकरणांत ती सर्वोत्तम ठरली आहेत का? चर्चा करा.

ड. पर्यावरण संरक्षण व संवर्धन करण्यासाठी पावले उचलण्यासाठी केंद्र सरकारला पर्यावरण संरक्षण कायद्यांतर्गत असणा-या अधिकारांची संक्षिप्तपणे माहिती द्या.

इ. वन्य जीव संरक्षण कायद्याची उद्दिष्टे काय आहेत? वन्य जीव संरक्षण कायद्याची ठळक वैशिष्ट्ये द्या.

फ. पर्यावरण रक्षणासाठी दिवाणी कायदा आणि सर्वसाधारण कायद्यांतर्गत काय तरतुदी (उपाय) उपलब्ध आहेत?